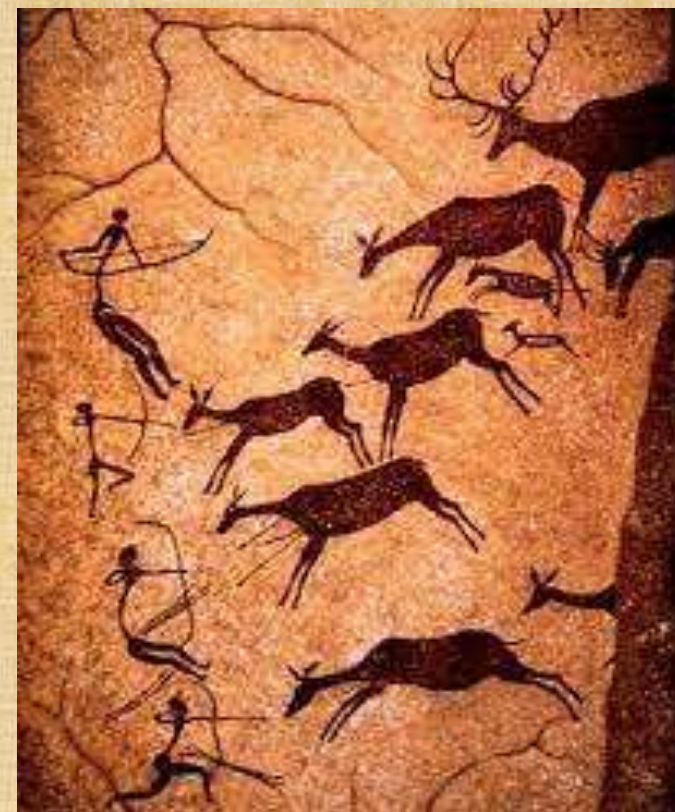
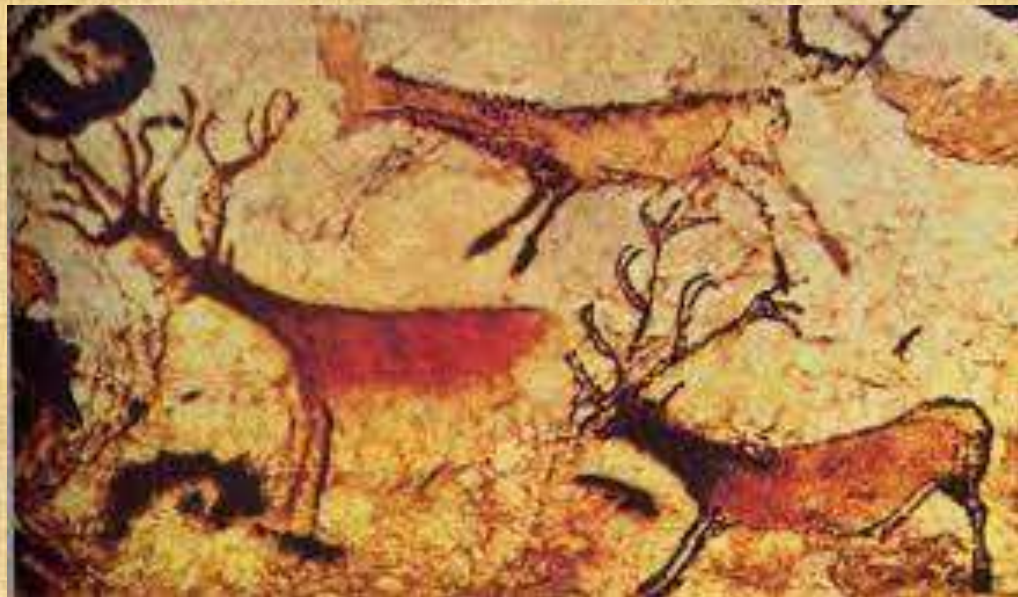


Зародження образотворчого мистецтва



5 клас НУШ

Народження живопису, графіки, скульптури, архітектури має свою історію.

Зазвичай шанувальники мистецтва, щоб милуватися художніми шедеврами, відвідують музеї та виставки.

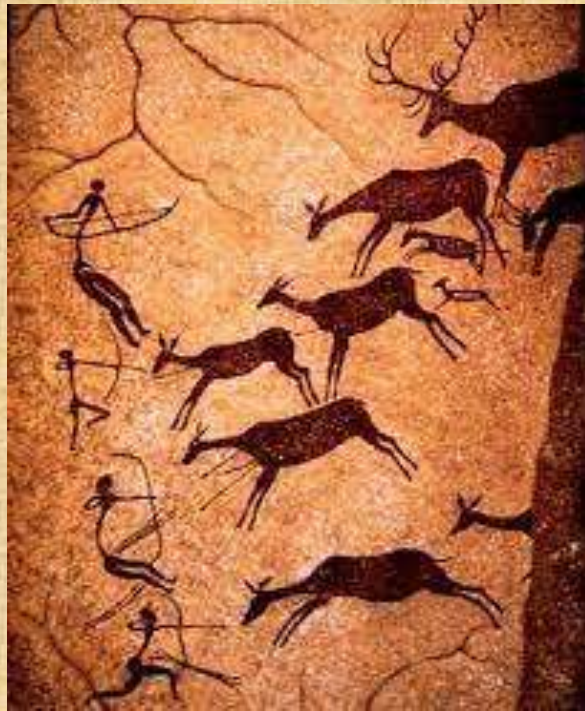
Проте сьогодні все частіше з творами образотворчого мистецтва знайомляться в Інтернеті. Щоб побачити світ прекрасного очима первісного митця, можна здійснити віртуальну мандрівку в печери. Тут зберігаються перші відомі нам зразки зображень тварин та людей. Малюючи тварин, люди намагалися передати їхній зовнішній вигляд, характерні рухи й пози. Так виник ритуал поклоніння тварині, і на скелі з'явився її перший художній образ.

Як виникло образотворче мистецтво? Чим цікавились і що зображували перші художники/художниці?

Як і музика, образотворче мистецтво зародилося в первісному суспільстві доби пізнього палеоліту, у ті часи, коли люди ще жили у печерах. Тому перші зразки образотворчого мистецтва представлені малюнками на стінах і стелях печер, у глибинах підземних галерей і гротах, а також різьбленням на кістці та камені — матеріалах, що були доступні первісній людині. Первісне мистецтво охоплює всі континенти, окрім Антарктиди. А в деяких народностей, що живуть у віддалених куточках планети, воно збереглося в такому первісному вигляді до наших днів.



Зображення бізона.
Печера Альтаміра, Іспанія



Зображення полювання
на оленів, що перепливають річку.
Грот Кабаллос, Іспанія

Людина малювала не все, що потрапляло в поле зору і, що найцікавіше, першим почала малювати тварин. Тварини на стінах печер зображені дуже реалістично. А поруч із зображеннями тварин можна побачити образи людей. Чим вони займаються? Полюванням, працею.

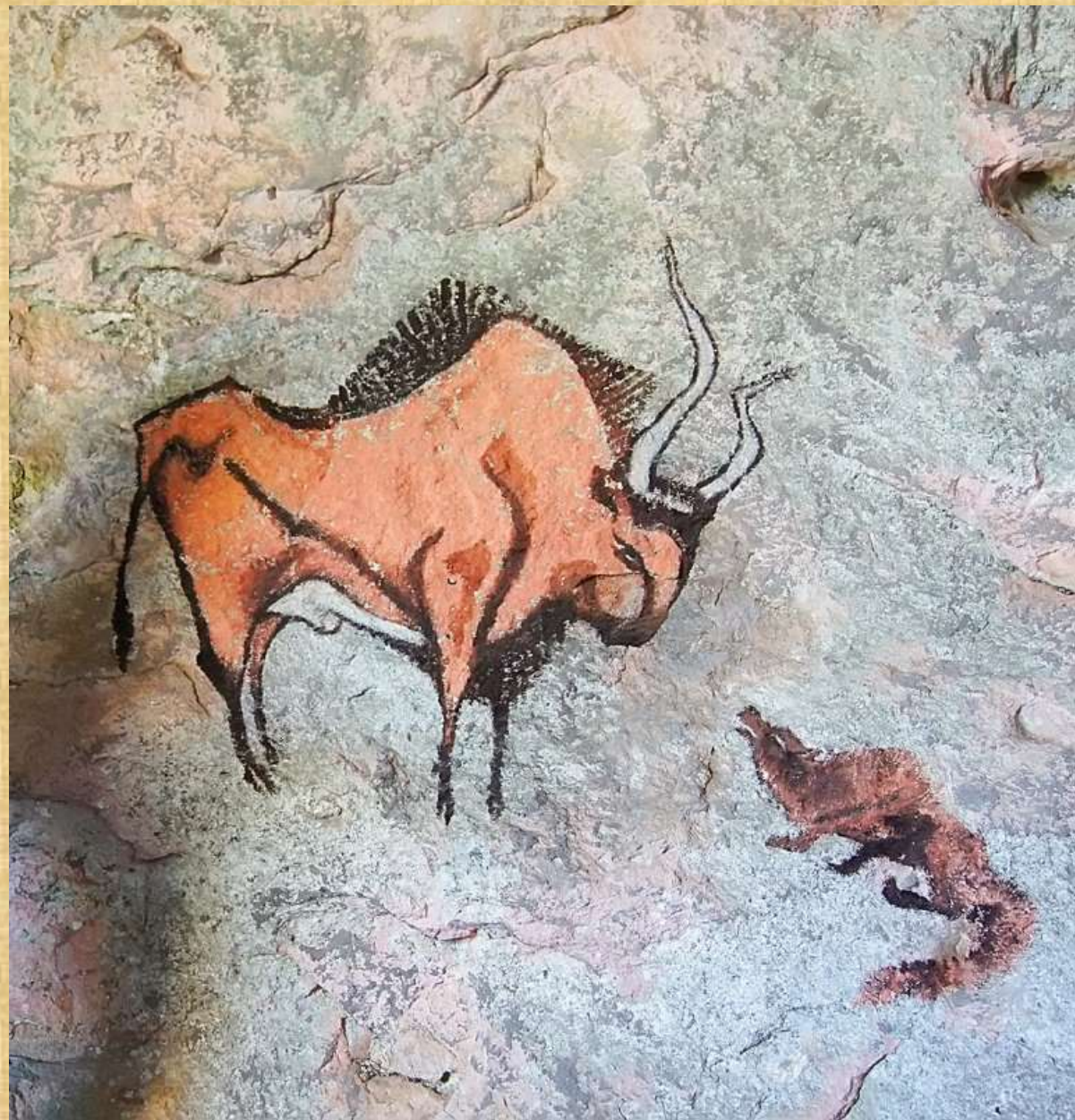
Які думки, які емоції викликають малюнки первісних людей?

Петро́глифи - висічені зображення на кам'яній основі (грец. πέτρος - камінь і грец. γλυφή - різьблення).
Наскельні малюнки є важливим історичним джерелом.



Петрогліфи можуть мати різну тематику. Вони відомі практично скрізь, де є каміння й жили люди.

Серед типових зображень - тварини, житло, човни з веслярами, сцени полювання, а також календарні системи. Петрогліфи здебільшого носили магічний характер для представників культур, які їх створювали.



Фарби для малювання петрогліфів виготовляли із природних барвників, зокрема сажі, яку змішували з риб'ячим клеєм, яєчним білком або соком рослин.



Коли дивишся на наскельні малюнки, складається враження, що ти ніби відчуваєш ритмічний стукіт копит оленів і бізонів, дихання та крик людей на полюванні.

Ритм присутній скрізь. Він впливає на всі наші відчуття. Його також можна побачити й в образотворчому мистецтві, і в музиці та літературі й навіть у повсякденному житті. В природі можна спостерігати ритм ліній, придивляючись до лінії струмочків, гілочок, стовбурів дерев. За допомогою ритму можна передати рух на площині. Ритм рухів людини, яка працює чи полює, відтворювався в мистецтві в повторюваних лініях, формах.



Ритм — в перекладі з грецької — це будь-яке рівномірне чергування, розміреність.



У різних видах образотворчого мистецтва (живописі, графіці, скульптурі, декоративному мистецтві) ритм — це один з важливих виразних засобів композиції, який є основою побудови зображення. Можна використовувати чергування однакових елементів композиції, наприклад фігур людей, їхніх рук або ніг. Зверніть увагу на світлину з печери Куева-делас-Манос, що розташовується в Аргентині. Тут нема зображення тварин, але на згадку про себе люди, які жили у XIII–IX тисячолітті до нашої ери, залишили відбитки своїх долонь.

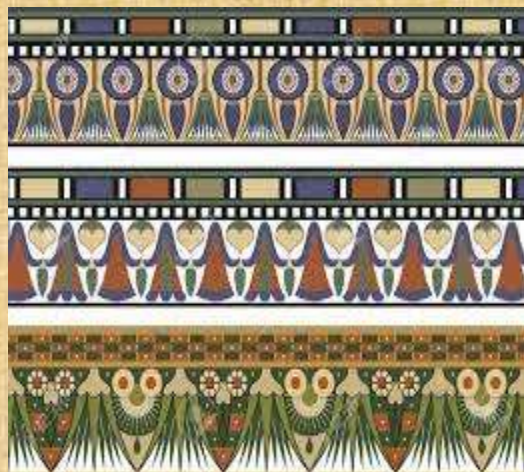


Зображення людських долонь.
Печера Куева-де-лас-Манос, Аргентина

Ритм може бути виражений за допомогою всіх образотворчих засобів: існують ритми форм (крапки, лінії, плями та їх поєднання), ритми кольору (ахроматичні та хроматичні), ритми, які виражені фактурою. Особливу роль відіграє ритм у творах народного і декоративно-прикладного мистецтва. Численні композиції різноманітних орнаментів побудовані на ритмічному чергуванні їхніх елементів.



Ритм — в перекладі з грецької — це будь-яке рівномірне чергування, розміреність.



Орнамент. Стародавній Єгипет



Орнамент. Стародавній Рим

Для ДОПИТЛИВИХ

Перші зображення на стінах і стелях печер були кольорові, об'ємні й досить реалістичні. Уважно спостерігаючи за поведінкою того чи іншого звіра, людина не лише запам'ятовувала його зовнішній вигляд та передавала у малюнках її характерні рухи й пози, а ніби вживалася, перевтілювалася в нього. Виникає ритуал поклоніння тварині, і на скелі з'являється її образ — правдивий, наче з життя! Особливі сторінки з літопису первісного живопису було відкрито в іспанській печері Альтаміра. Зображення коня, двох кабанів, кількох кіз, стада бізонів уражають такою реалістичністю та виразністю, що вчені довго не могли визнати авторство цих шедеврів за людиною кам'яного віку.



Наскельне мистецтво первісної людини

Віртуальна екскурсія

В Україні прадавні розписи віднайдено в так званій Кам'яній Могилі поблизу Мелітополя. У гротах і навісах сховано численні сцени із зображеннями фігур тварин і людей, геометричних композицій, розфарбованих червоною вохрою. Найвідоміші чотири бики, що створили оборонне коло, а також група з трьох оленів, що йдуть один за одним. Більшість зображених тварин «поранені» списами та стрілами мисливців.



Завітайте до Національного історико-археологічного заповідника
«Кам'яна могила»: www.stonegrave.org



Первісні скульптори створювали зображення на опуклій кам'яній поверхні, що за формою нагадувала тварин. Так виник рельєф. Понад усе в той час шанували жінку-матір, берегиню родинного вогнища, тому жіночі фігури різного розміру часто знаходять на місцях давніх поселень. Наприклад, величні так звані «кам'яні баби» в Північному Причорномор'ї. Вони, на відміну від фігур тварин, умовні, часто непропорційні, з відсутністю рис обличчя. Тобто себе людина ще не уявляла так деталізовано, як тварин. Фігурки тварин і людей ліпили з глини, вирізали з кістки або дерева. У цих фігурках можна побачити зародки мистецтво дрібної пластики.

Охарактеризуйте жіночий образ, створений уявою первісних скульпторів.

Таким чином, у первісну добу розпочався процес виникнення образотворчого мистецтва: графіки (лінійні рисунки), живопису (зображення, виконані в кольорі), скульптури (об'ємні фігури). Завдяки спостережливості людина вже створювала художні образи, намагалася передати в них своє ставлення до світу, але поки ще не усвідомлювала цю діяльність як художню творчість.

Художній образ — спосіб відтворення дійсності в мистецтві.

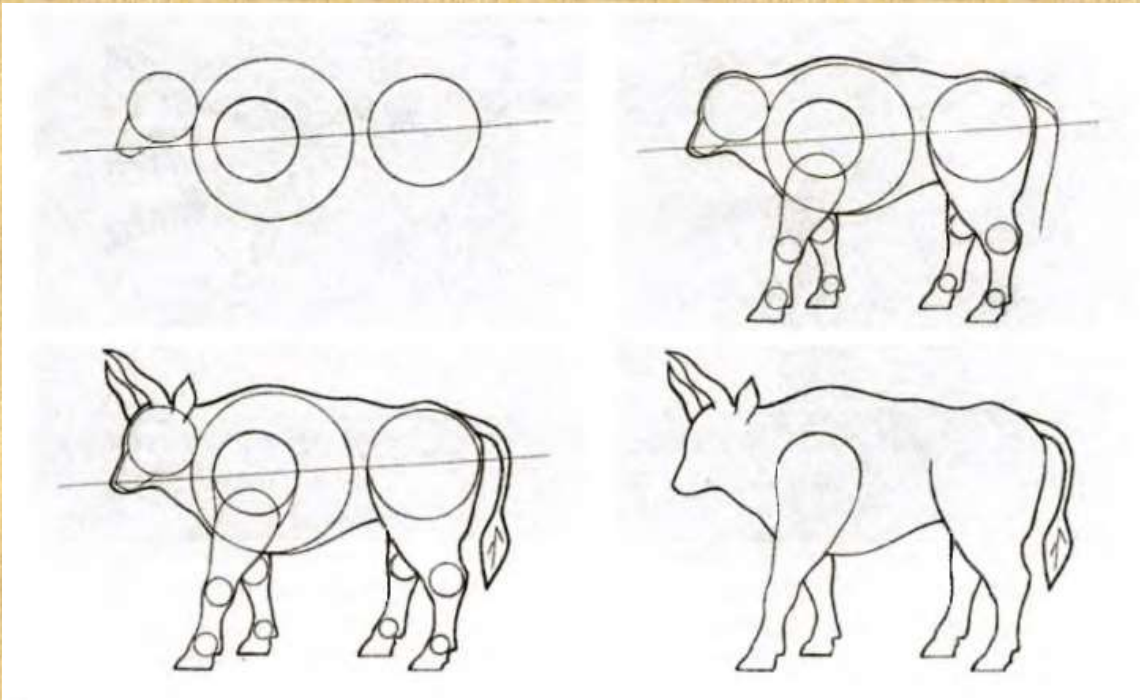
Запитання і завдання

1. Із яких джерел ми можемо дізнатися про виникнення образотворчого мистецтва?
2. Які сюжети переважають у прадавніх печерних малюнках? Чому, на вашу думку, саме такі?
3. Які художні матеріали використовували первісні художники?
4. Кого найчастіше зображували первісні скульптори? Поясніть, чому.
6. Роздивіться зразок печерного живопису. Як ви уявляєте роботу доісторичного художника?

Намалюйте кольоровими олівцями тварину, що спинилася на мить, тривожно вслухаючись у шерхїт листя.

Мистецькї поради

- Оберїть формат аркуша вїдповїдно до свого художнього задуму.
- Використовуючи допомїжнї лїнїї, позначте загальну форму тварини, розмістїть її в центрі композиції.
- Побудуйте фігуру тварини, обведїть її контур.
- Передайте об'єм, намагаючись вїдтворити м'якїсть шерсті тварини.
- Створїть тло, яке нагадуватиме поверхню скелї.



Поєднайте свої роботи, щоб утворити «стїну печери». Її можна використовувати навіть як фотозону.

Намалюйте кольоровими олівцями тварин, що рухаються.

Мистецькі поради

1. Зімни аркуш паперу.
2. Обережно розпрями його на столі.
3. Покрий аркуш паперу фарбою.
4. Зроби малюнок, який буде імітувати наскельні розписи.

Роботи надсилайте у Human або на ел.адресу – zhannaandreeva95@ukr.net









